

Klokka tikker mot 2030

Entreprenørforeningen - Bygg og Anlegg (EBA) - er en bransjeforening for entreprenører. EBA har totalt 255 medlemmer med en samlet omsetning på 130 mrd. norske kroner. 95% av asfalten, som blir produsert i Norge, blir produsert av medlemmer i EBA.

ARNE AAKRE
Entreprenørforeningen
Bygg og Anlegg - EBA
aa@eba.no

Asfaltbransjen i Norge - reduksjon av klimautslipp

Asfaltentreprenørene i Norge startet i 2016 arbeidet med å lage en EPD generator, dvs. et verktøy for å lage en prosjektspesifikk EPD. Med et slikt verktøy er det mulig å bruke klima som et tildelingskriterium i asfaltkontrakter. Entreprenørene har kommet med forslag til bestillerne om kriterier for krav og tildelingskriterier i kontrakter. Forslaget har blitt utprøvd i kontrakter, evaluert og vil bli brukt videre av flere bestillere.

Resultat i asfaltkontrakter

Statens Vegvesen har brukt kriteriene i flere kontrakter i 2019 og 2020. I 2020 har også Trøndelag fylke brukt klima som tildelingskriterium i kontrakter.

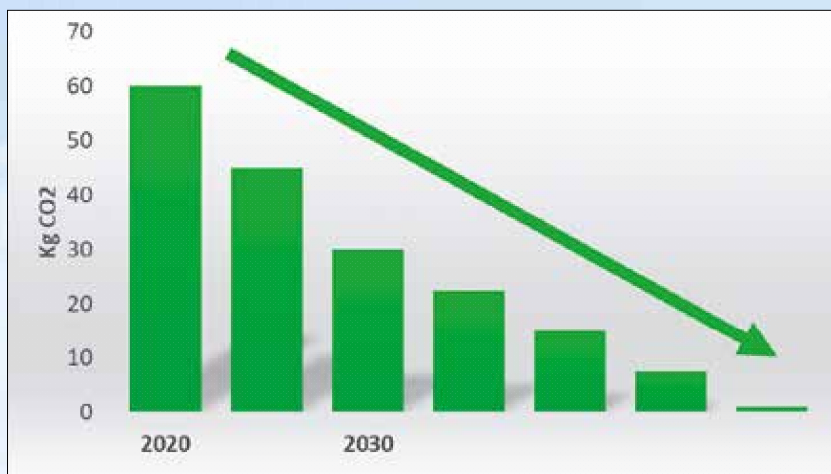
For alle asfaltkontrakter for Statens Vegvesen skal det leveres en prosjektspesifikk EPD. Tallene i EPDen blir brukt for å gi en oversikt over utslipp av CO₂ for asfaltproduksjon. Det skal leveres EPD for modulene A1 til A5 i EPD verktøyet, dvs. EPD for:

Råmaterialer (A1), Transport inn til fabrikk (A2), Produksjon i fabrikk (A3), Transport til utleggersted

	«NEPD -1390-456-NO Agb 11 Tilgjengelig hos EPD Norge»	15% Gjenbruk	Med tørt tilslag	Med biomasse	«Med alle tiltak 17 % gjenbruk, Tørt tilslag og biomasse»
	CO ₂ eq kg/t	CO ₂ eq kg/t	CO ₂ eq kg/t	CO ₂ eq kg/t	CO ₂ eq kg/t
A1 = Råmaterialer	22,5	18,7	22,5	22,5	18,7
A2 = Transport til fabrikk	8,1	6,7	8,1	8,1	6,7
A3 = Produksjon i fabrikk	20,4	20,4	18,4	8,0	6,0
Reduksjon	0,0	5,2	2,0	12,4	19,6
Sum utslipp pr tonn asfalt	51,0	45,8	49,0	38,6	31,4

Tabel 1: CO₂ forbruk ved forskjellige asfalt typer.

Figur 1: Også asfaltbransjen skal halvere sine CO₂-utslipp innen 2030. I dag er de samlede utslippene fra asfaltvirksomheten i Norge på cirka 460.000 tonn. Det tilsvarer rundt 60 kg CO₂ per produsert tonn asfalt ferdig utlagt på vei.

(A4) og Utlekking (A5). Gjennomsnittet for 2019 var på 60 kg CO₂ pr. tonn asfalt levert på vei.

Hva har EBA konkret foreslått?

Medlemmene i EBA har brukt mye tid på å utvikle seg og bli gode på klima. Vi har arrangert fagdager for å utvikle EPD verktøyet, laget oppgaver for å øve i bruk av verktøyet og invitert til møter med bestillere for å presentere EPD verktøyet. EBA har hatt en god dialog med bestillere og først og fremst med Statens Vegvesen. Fra verktøyets første versjon i 2017 og fram til i dag har verktøyet blitt forbedret og entreprenørenes kunnskap blitt mye større. Det har gjort at en samlet entreprenørbransje i Norge har laget EBAs anbefalte krav og tildelingskriterier i kontrakter.

Teksten under (Pkt A-F) er EBAs anbefaling til bestillere innen asfaltbransjen.

For at bestillere og bransjer skal nå målet fra Parisavtalen med 40-50 % reduksjon av klimagassutslipp for bygging, drift og vedlikehold av veger innen 2030, må det stilles krav i kontrakter.

A - Krav til bestillere

Iht. til Lov om offentlige anskaffelser skal bestillere;

§ 7-9. Minimering av miljøbelastning

- Oppdragsgiveren skal legge vekt på å minimere miljøbelastningen og frem-

me klimavennlige løsninger ved sine anskaffelser og kan stille miljøkrav og kriterier i alle trinn av anskaffelsesprosessen der det er relevant og knyttet til leveransen. Der miljø brukes som tildelingskriterium, bør det som hovedregel vektet minimum 30 prosent. Tilføyd ved forskrift 20 april 2017 nr. 484 (i kraft 1 mai 2017)

- EBA ønsker at denne skal følges for alle anskaffelser i Bygge- og anleggsvirksomheten (BA næringen) og at miljø vektet med minimum 30 %.

B - Forslag til krav/muligheter i kontrakter

1. Krav om bruk av EPD på alle kontrakter for å fastsette nivå på CO₂.
2. Krav til levering av faktisk utslipp som del av dokumentasjon EPD A1-A4
3. All fresemasse i en kontrakt tilfaller som hovedregel entreprenøren.
4. Korteist stein/lokalt tilslag skal benyttes om økt kvalitet på tilsetningsstoffer gir tilnærmet samme sluttresultat/egenskaper på asfaltmassen.
5. EBA ønsker at lavtemperaturasfalt (LTA) skal bestilles for alle asfalttyper. Begrunne annen leveranse enn LTA. (Viser til EBAs definisjon av LTA)

C- Tildelingskriterier

EBA ønsker aktiv bruk av EPD verktøyet for å måle og dokumentere mengde CO₂

pr. tonn asfalt. Tilbyder med høyest CO₂ verdi får ingen fratrukk, den med lavest CO₂ verdi får kr. 5 pr. kg CO₂ pr. tonn i fratrukk på evalueringssum for tilbudet.

D. Andre momenter

1. Bestillingen må bli beskrevet som utlagte mm ferdig utlagt asfalt, ikke kg/m² for at kunden skal få sammenlignbare produkter. Oppgjør som tonn asfalt.
2. Leverandør av tilslag må lage beregninger på CO₂ ut fra massebalanse og etterspørsel. Fra 2021 vil EBA stille krav om prosjektspesifikk EPD for tilslag fra leverandører av tilslag.
3. Dersom levetidsberegninger er ønskelig anbefales beregninger brukt i N200. Alternativt kan bestiller benytte funksjonskontrakt.

E. Bonus system for klimagassutslipp i kontrakter

Ved bruk av tildelingskriterier for miljø kan et bonussystem følge et slikt system:

Kontrakter lyses ut med et normaltak på CO₂ utslipp;

For eksempel 65 kg CO₂ pr. tonn asfalt for PmB A1-A4 og 50 kg CO₂ pr. tonn asfalt for andre masser.

Som tildelingskriterier benyttes reduksjon i evalueringssum med 5 kr. pr. kg redusert CO₂ utslipp i forhold til 65/50 kg CO₂ pr. tonn asfalt. »

Når kontrakten er avsluttet lages et CO₂ regnskap for kontrakten.

F. Dokumentasjon av faktisk utslipp

Etter avsluttet leveranse må entreprenør levere dokumentasjon på faktisk utslipp. Eventuelle avvik i regnskapet i forhold til budsjett må få en avviksbehandling. Et eksempel kan være defekt LTA anlegg eller biodrivstoffanlegg som gjør at det i en periode (2 dager, 1 uke) må kjøres produksjon som ikke var planlagt. Dette er et avvik som må varsles byggherre (BH) og dokumenteres med feilrapport og faktisk bestilling på service på disse anleggene. Når anlegget så er i drift igjen registreres mengden i denne perioden som tas ut av bonusberegningen.

Hvis avvik ikke kan dokumenteres må det bli tilsvarende minus.

Bruk av klimavoter kan ikke kompensere høyere utslipp i EPD og dermed gi bonus.

”

For at bestillere og bransjer skal nå målet fra Parisavtalen med 40-50 % reduksjon av klimagassutslipp for bygging, drift og vedlikehold av veier innen 2030, må det stilles krav i kontrakter.

EDP

En EPD (Environmental Product Declaration) er et kortfattet tredjeparts verifisert og registrert dokument med transparent og sammenlignbar informasjon om produkters miljøprestasjon gjennom hele livssyklusen. Både den bakenforliggende LCA (Life-Cycle Assessment) og EPD er alltid basert på internasjonale standarder.

Sertifiseringssystemet som brukes i forhold til Byggevareforordningen (Kontrollrådet) kan utføre kontroll av riktige verdier og rett bruk av EPD verktøyet.

Levetid på asfalt

Levetiden på asfalt ligger inne i EPD-verktøyet, men foreløpig blir det ikke tatt i bruk som et måleparameter i EPD-generatoren. Uten tvil er det et viktig element for klimaavtrykket. På høytrafikkerte strekninger som normalt blir reasfaltert for eksempel hvert femte år, vil et års ekstra levetid i realiteten betyr en reduksjon i CO₂ utslipp på 20 prosent. Det har blitt gjennomført forsøk med funksjonskontrakter som har vist at levetiden nær kan dobles om dekkevalg gjøres riktig.

EBA har nå startet et samarbeide med Statens Vegvesen om egenskapskrav for å komme fram til beregnet levetid på asfalt. ●